

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного
господарства та природокористування

Кафедра економіки підприємства і міжнародного бізнесу

07/01-22М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять і самостійного вивчення дисципліни
«Зовнішньоекономічна діяльність підприємства»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня усіх освітньо-професійних програм спеціальностей
навчально-наукового інституту економіки і менеджменту
денної і заочної форми навчання (у т.ч. зі скороченим
терміном навчання)

Рекомендовано науково-
методичною радою з якості ННІЕМ
Протокол № 2 від 8 жовтня 2025 р.

Рівне – 2025

Методичні вказівки до практичних занять і самостійного вивчення дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня усіх освітньо-професійних програм спеціальностей навчально-наукового інституту економіки і менеджменту денної і заочної форми навчання (у т.ч. зі скороченим терміном навчання) [Електронне видання] / Красовська Ю. В. Рівне : НУВГП, 2025. 28 с.

Укладач:

Красовська Ю. В., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

Відповідальний за випуск:

Кушнір Н. Б., к.е.н., професор, завідувач кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

Директор ННІЕМ: Кошун Н. Е.

Попередня версія методичних вказівок: 06-01-13М

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1. Загальні положення.....	3
2. Опис навчальної дисципліни та структура залікового кредиту.....	5
3. Зміст дисципліни.....	6
4.Завдання на самостійну роботу	9
5. Методичні рекомендації для виконання практичних занять.....	14
6. Рекомендована література	26

© Ю. В. Красовська, 2025

© НУВГП, 2025

Вступ

Перебудова економіки України на ринкових засадах супроводжується дедалі більшим залученням нашої країни до існуючої системи світогосподарських зв'язків. Інтегрування економіки України у світове господарство, її участь у різних видах міжнародного підприємництва підвищує роль та значення зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Для підвищення рівня відкритості української економіки необхідно створювати для підприємств більш сприятливі умови щодо виходу на зовнішні ринки. Широкий вихід підприємств на зовнішні ринки може бути ефективним лише у тому випадку, якщо спеціалісти у галузі зовнішньоекономічної діяльності оволодіють теорією та практикою здійснення зовнішньоекономічних операцій.

1. Загальні положення

Навчальна дисципліна «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» включає питання митно-тарифного, нетарифного та валютного регулювання, особливості управління зовнішньоекономічною діяльністю на рівні підприємства, країни та регіону.

Метою вивчення дисципліни - набуття та засвоєння студентами системних знань з об'єктивних закономірностей, умов, процесів і специфічних особливостей зовнішньоекономічної діяльності підприємства, а також набуття навичок їх практичного використання.

Вивчення дисципліни передбачає розв'язання таких **завдань:**

- розуміння сутності зовнішньоекономічної діяльності підприємства, цілей, мотивів і передумов її виникнення, правового та економічного середовища розвитку;

- усвідомлення специфіки механізму функціонування зовнішньоекономічної діяльності підприємств в Україні на сучасному етапі;

- вивчення видів та форм зовнішньоекономічної діяльності підприємства;

- вивчення економічної природи комерційних операцій на зовнішніх ринках;

- засвоєння принципів укладання та виконання угод;

- одержання знань з проведення економічного аналізу

зовнішньоекономічної діяльності підприємства, визначення її ефективності;

- використання у практичній фаховій діяльності знань та умінь, набутих в процесі вивчення дисципліни, у відповідності до особливостей сучасного стану світової економіки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

знати: основи господарських, економічних, правових, фінансових відносин у сфері економічної діяльності між підприємствами України - суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними фірмами;

- методики проведення аналізу щодо вибору найоптимальніших для підприємств умов співпраці з іноземним контрагентом;

- форми виходу підприємств на зовнішній ринок;

- принципи формування зовнішньоекономічних відносин.

вміти: застосовувати на практиці здобуті теоретичні знання, що стосуються організації і функціонування системи зовнішньоекономічної діяльності підприємства;

- розробляти типові зовнішньоекономічні контракти;

- розраховувати ціну контракту та економічну ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства;

- застосовувати набуті знання для аналізу стану світового економічного середовища з метою вибору стратегії виходу на зовнішні ринки.

У процесі вивчення дисципліни студенти повинні засвоїти матеріал лекційних занять і самостійно розглянути окремі питання курсу. Закріплення матеріалу здійснюється на практичних заняттях. Перевірка отриманих знань відбувається за допомогою проведення контрольних робіт у вигляді тестів, ситуаційних вправ і теоретичних питань. Після вивчення курсу студенти повинні скласти залік. Методичні вказівки призначені для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня для усіх освітньо-професійних програм спеціальностей навчально-наукового інституту економіки і менеджменту.

2.Опис навчальної дисципліни та структура залікового кредиту

Найменування показника	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів: 3	Всі галузі знань ННІЕМ	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		3	4
		Семестр:	
Модулів: 1	усі освітньо-професійних програми спеціальностей навчально-наукового інституту економіки і менеджменту	6	8
		Лекції	
16 год.		4 год.	
Практичні			
14год.		4 год.	
Самостійна робота			
60 год.		82 год.	
Змістових модулів:1			
Загальна кількість годин: 90			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 СРС – 5	Рівень вищої освіти: I (бакалаврський)	Форма підсумкового контролю: залік	

Дисципліна «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» вивчається у на 3-4 курсах студентами спеціальностей навчально-наукового інституту економіки і менеджменту. Вивчення даної дисципліни забезпечують такі курси: вища математика, теорія ймовірностей, економетрія, статистика, економіка підприємства, потенціал і розвиток підприємства, стратегічне управління, конкурентоспроможність підприємства. Знання з даної дисципліни використовуються в таких дисциплінах: антикризове управління підприємством, управління потенціалом підприємства, при виконанні кваліфікаційної роботи.

В методичних вказівках наведені розгорнуті теми дисципліни, джерела рекомендованої літератури та запитання

для самоперевірки знань, а також зміст рекомендації до практичних занять.

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання: підготовка до аудиторних занять – 0,5 год/1 год занять (0,5 x 30) – 15 год.; підготовка до контрольних заходів – 6 год. на 1 кредит (6 x 3) – 18 год.; опрацювання окремих тем програми або їх частин, які не викладаються на лекціях – 27 год.

Розподіл годин самостійної роботи для студентів заочної форми навчання: підготовка до аудиторних занять – 0,5 год/1 год занять (0,5 x 8) – 4 год.; підготовка до контрольних заходів – 6 год. на 1 кредит (6 x 3) – 18 год.; опрацювання окремих тем програми або їх частин, які не викладаються на лекціях – 58 год.

3.Зміст дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

СУТНІСТЬ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки

Поняття і сутність зовнішньоекономічної діяльності, основні види і форми зовнішньоекономічної діяльності. Причини і передумови розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Об'єкти та суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності. Принципи здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Право на здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 2. Основні напрями і показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Зовнішньоекономічна політика держави. Зовнішньоекономічна політика України. Основні етапи розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Характеристика основних показників розвитку зовнішньоекономічного сектора країни. Аналіз та оцінка сучасного стану зовнішньоекономічної діяльності України. Платіжний баланс України, його структура та характеристика.

Тема 3. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Характеристика системи регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Еволюція системи регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Характеристика органів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні та їх компетенції. Недержавні органи регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 4. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Сутність та принципи митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Митні органи України: завдання, функції, структура. Завдання, види і методи здійснення митного контролю. Характеристика митних режимів. Товарна номенклатура зовнішньоекономічної діяльності. Порядок митного оформлення товарів. Основні митні документи та специфіка їх оформлення. Плата за митне оформлення товарів. Декларування товарів: форми та процедури. Митна вартість та методи її визначення. Мета застосування правил інтерпретації міжнародних торговельних термінів «Інкотермс 2010». Мито як інструмент економічного регулювання. Єдиний митний тариф. Види мита. Види митних ставок.

Тема 5. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Нетарифні засоби регулювання, їх класифікація і характеристика. Кількісні обмеження: ліцензування і квотування. Класифікація квот за напрямом дії та масштабом охоплення. Порівняльний аналіз ефективності застосування імпортного тарифу та імпортової квоти. Перелік товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню. Види та способи розподілу ліцензій. Механізм оформлення документів для отримання ліцензій. Фінансові засоби нетарифного регулювання: експортні кредити, експортні субсидії, імпорتنі депозити. Антидемпінгові заходи, визначення демпінгової маржі та величини шкоди національним виробникам. Сертифікація, стандартизація імпортованих товарів. Сутність політики державних закупівель.

Тема 6. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Сутність, основні принципи та інструменти валютного регулювання. Валютна політика і контроль. Порядок придбання

і використання валюти, здійснення розрахунків в іноземній валюті.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 7. Міжнародні розрахунки і банківське обслуговування зовнішньоекономічної діяльності

Сутність міжнародних розрахунків. Форми розрахунків у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Міжнародні кредитні операції. Міжбанківські розрахунки у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Електронні системи міжбанківських розрахунків. Система клірингу. Оцінка надійності та вибір комерційних банків суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 8. Форми виходу підприємств на зовнішні ринки

Передумови і мотивація виходу підприємств на зовнішні ринки. Характеристика форм виходу підприємств на зовнішні ринки. Вивчення й аналіз умов ринку. Партнери на світовому ринку: пошук, вибір, встановлення контакту.

Тема 9. Торговельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку

Сутність та види посередницької діяльності. Класифікація та характеристика суб'єктів посередницької діяльності. Угоди посередницької діяльності. Проблеми становлення та розвитку торговельно-посередницької діяльності в Україні.

Тема 10. Структура і зміст зовнішньоекономічних контрактів

Сутність зовнішньоекономічного контракту. Основні умови укладання договорів. Ризики при укладенні зовнішньоторговельного контракту та шляхи їх подолання.

Тема 11. Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Економічний аналіз у сфері зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Аналіз виконання зобов'язань з експортно-імпортних операцій. Комплексний аналіз та оцінка виконання зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Аналіз раціональності використання коштів у зовнішній

торгівлі. Оцінка фінансового стану партнерів у зовнішньоекономічній діяльності. Вплив зовнішньоекономічної діяльності підприємства на його фінансові результати.

4. Завдання на самостійну роботу студентів

Під час самостійної роботи студенти поглиблюють отримані знання шляхом опрацювання відповідної літератури та конспекту лекцій, а також підготовки до практичних занять. Тематика та обсяги самостійної роботи представлено в таблиці 2.

Таблиця 2

Теми та питання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	2	4	5
1	Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки	2	5
2	Тема 2. Основні напрями і показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні	3	5
3	Тема 3. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні	3	5
4	Тема 4. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	3	5
5	Тема 5. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	3	5
6	Тема 6. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні	3	5
7	Тема 7. Міжнародні розрахунки і банківське обслуговування зовнішньоекономічної діяльності	2	5
8	Тема 8. Форми виходу підприємств на зовнішні ринки	2	6
9	Тема 9. Торговельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку	2	6
10	Тема 10. Структура і зміст зовнішньоекономічних контрактів	2	6

11	Тема 11. Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства	2	5
	Разом	27	58

Перелік тем для написання письмового звіту з самостійної роботи

1. Поняття і сутність зовнішньоекономічної діяльності.
2. Основні види і форми зовнішньоекономічної діяльності.
3. Причини і передумови розвитку зовнішньоекономічної діяльності.
4. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.
5. Принципи здійснення зовнішньоекономічної діяльності.
6. Право на здійснення зовнішньоекономічної діяльності.
7. Зовнішньоекономічна політика України.
8. Основні етапи розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
9. Характеристика основних показників розвитку зовнішньоекономічного сектора країни.
10. Аналіз та оцінка сучасного стану зовнішньоекономічної діяльності України.
11. Платіжний баланс України, його структура та характеристика.
12. Характеристика системи регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
13. Еволюція системи регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
14. Характеристика органів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні та їх компетенції.
15. Недержавні органи регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
16. Методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
17. Державна фіскальна служба України.
18. Антимонопольний комітет України.
19. Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі.
20. Система правового регулювання митно-тарифних відносин.
21. Економічні методи регулювання ЗЕД.
22. Адміністративні методи регулювання.

23. Паратарифні інструменти нетарифного регулювання ЗЕД.

24. Сутність та принципи митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

25. Митні органи України: завдання, функції, структура.

26. Завдання, види і методи здійснення митного контролю.

27. Характеристика митних режимів.

28. Товарна номенклатура зовнішньоекономічної діяльності.

29. Порядок митного оформлення товарів.

30. Основні митні документи та специфіка їх оформлення.

31. Плата за митне оформлення товарів.

32. Декларування товарів: форми та процедури.

33. Митна вартість та методи її визначення.

34. Мета застосування правил інтерпретації міжнародних торговельних термінів «Інкотермс 2010».

35. Мито як інструмент економічного регулювання.

36. Єдиний митний тариф. Види мита.

37. Види митних ставок.

38. Види та функції податків у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

39. Сутність та порядок нарахування митних податків у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

40. Особливості оподаткування залежно від митного режиму.

41. Порядок відшкодування ПДВ при експорті.

42. Проблеми бюджетної заборгованості з ПДВ і шляхи їх вирішення.

43. Нетарифні засоби регулювання, їх класифікація і характеристика.

44. Кількісні обмеження: ліцензування і квотування.

45. Класифікація квот за напрямом дії та масштабом охоплення.

46. Порівняльний аналіз ефективності застосування імпортного тарифу та імпортової квоти.

47. Перелік товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню. Види та способи розподілу ліцензій.

48. Механізм оформлення документів для отримання ліцензій.

49. Фінансові засоби нетарифного регулювання: експортні кредити, експортні субсидії, імпорتنі депозити.

50. Антидемпінгові заходи, визначення демпінгової маржі та величини шкоди національним виробникам.

51. Сертифікація, стандартизація імпорتنих товарів.

52. Сутність політики державних закупівель.

53. Нетарифні засоби регулювання, їх класифікація і характеристика.

54. Кількісні обмеження: ліцензування і квотування.

55. Класифікація квот за напрямом дії та масштабом охоплення.

56. Порівняльний аналіз ефективності застосування імпортного тарифу та імпоротної квоти.

57. Перелік товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню. Види та способи розподілу ліцензій.

58. Механізм оформлення документів для отримання ліцензій.

59. Фінансові засоби нетарифного регулювання: експортні кредити, експортні субсидії, імпорتنі депозити.

60. Антидемпінгові заходи, визначення демпінгової маржі та величини шкоди національним виробникам.

61. Сертифікація, стандартизація імпорتنих товарів.

62. Сутність політики державних закупівель.

63. Сутність, основні принципи та інструменти валютного регулювання.

64. Валютна політика і контроль.

65. Порядок придбання і використання валюти, здійснення розрахунків в іноземній валюті.

66. Валютні ринки.

67. Сутність міжнародних розрахунків.

68. Форми розрахунків у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

69. Міжнародні кредитні операції.

70. Міжбанківські розрахунки у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

71. Електронні системи міжбанківських розрахунків.

72. Сутність та особливості компенсаційних угод.

73. Класифікація угод зустрічної торгівлі.

74. Операції натурального обміну.
75. Операції, які передбачають участь продавця в реалізації товарів, запропонованих покупцем.
76. Операції в рамках промислового співробітництва.
77. Сутність зовнішньоекономічного контракту.
78. Основні умови укладання договорів.
79. Ризики при укладенні зовнішньоторговельного контракту та шляхи їх подолання.
80. Сутність та класифікація ризиків зовнішньоекономічної діяльності.
81. Особливості управління ризиками у зовнішньоекономічній діяльності.
82. Сутність та система регулювання міжнародних перевезень.
83. Організація міжнародних перевезень.
84. Особливості міжнародних перевезень різними видами транспорту.
85. Транспортно-експедиторське обслуговування транспортних перевезень.
86. Міжнародні транспортні коридори.
87. Створення та функціонування вільних економічних зон в Україні.
88. Світовий досвід розвитку вільних економічних зон.
89. Створення та функціонування офшорних та оншорних юрисдикцій.
90. Офшорний банківський бізнес та його особливості.
91. Система клірингу.
92. Оцінка надійності та вибір комерційних банків суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.
93. Зовнішньоторговельна ціна: сутність, поняття, функції, класифікація зовнішньоторговельних цін.
94. Цінова політика підприємства.
95. Основні фактори та функції ціноутворення в зовнішньоекономічній діяльності.
96. Трансфертні ціни: сутність, функції.
97. Ціноутворення в електронній торгівлі.
98. Специфіка формування цін на сировинні товари, готові вироби.

- 99. Способи фіксації цін. Цінові знижки і надбавки.
- 100. Світова організація торгівлі СОТ
- 101. МВФ
- 102. Сутність та види посередницької діяльності.
- 103. Класифікація та характеристика суб'єктів посередницької діяльності.
- 104. Угоди посередницької діяльності.
- 105. Проблеми становлення та розвитку торговельно-посередницької діяльності в Україні

Звіт про самостійну роботу для денної форми навчання складається у вигляді есе з кожної теми на папері формату А-4. Роздруковка – принтерна. Поля стандартні. Усі звіти можуть бути зброшуровані в один.

5. Методичні рекомендації для виконання практичних занять

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 СУТНІСТЬ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Практичне заняття 1

Основні напрями і показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Мета заняття: ознайомлення студентів з дисципліною «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства». Теоретично засвоїти основні принципи зовнішньоекономічної діяльності та практично провести аналіз та оцінку сучасного стану зовнішньоекономічної діяльності України.

Запитання для обговорення та самоперевірки знань

- 1. Зовнішньоекономічна політика держави. Зовнішньоекономічна політика України.
- 2. Основні етапи розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
- 3. Характеристика основних показників розвитку зовнішньоекономічного сектора країни.
- 4. Аналіз та оцінка сучасного стану зовнішньоекономічної діяльності України.
- 5. Платіжний баланс України, його структура та характеристика.

Практичні завдання

Завдання 1.

Величина експорту продукції з Монголії складає 4% від показника ВВП, імпорту 4,5 млрд. дол., ВВП 100 млрд. дол. Знайти й прокоментувати величини:

- 1) сальдо торговельного балансу (чистого експорту);
- 2) зовнішньоторговельного обороту країни;
- 3) експортної квоти;
- 4) імпортної квоти;
- 5) зовнішньоторговельної квоти країни.

Визначте чи економіка даної країни є відкритою?

Завдання 2.

В таблиці подано дані щодо ВВП, експорту та імпорту країн світу. Розрахувати їх ЗТО, експортну, імпортну та зовнішньоторгівельну квоти, зробити висновки щодо відкритості національних економік.

Країни	ВВП, млрд. дол.	Експорт, млрд. дол.	Імпорт, млрд. дол.
США	14 330	1377	2 190
Канада	1 564	461,8	436,7
Велика Британія	2 787	468,7	645,7
Німеччина	3 818	1 530	1 202

Практичне заняття 2

Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Мета заняття: набуття у студентів розуміння сутності системи регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Ознайомлення з державними та недержавні органами регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Запитання для обговорення та самоперевірки знань

1. У чому полягає сутність системи регулювання зовнішньоекономічної діяльності ?
2. Які види органів державного регулювання

зовнішньоекономічної діяльності в Україні Вам відомі?

3. Назвіть компетенції органів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні?

3. Охарактеризуйте недержавні органи регулювання зовнішньоекономічної діяльності ?

4. Охарактеризуйте повноваження Верховної ради України в сфері регулювання ЗЕД.

5. Охарактеризуйте повноваження Президента України в сфері зовнішньоекономічної діяльності.

6. Охарактеризуйте завдання Кабінету Міністрів України щодо регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

7. Розкрийте сутність функцій Національного банку України.

8. Назвіть завдання Торгово-промислової палати України.

9. Дайте оцінку методам регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

10. Обґрунтуйте сутність тарифних (економічних) методів регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Практичні завдання

Завдання 1.

Охарактеризуйте правові режими зовнішньоекономічної діяльності, заповніть таблицю:

Правовий режим	Характеристика
Режим найбільшого сприяння	
Національний режим	
Спеціальний правовий режим	

Завдання 2.

Використовуючи дані з Сайту Міністерства фінансів про динаміку ВВП <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/foreigndebt/> та зовнішнього державного боргу України <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/foreign/> , заповнити таблицю і дати оцінку рівня зовнішнього державного боргу..

Практичне заняття 3

Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Мета заняття: засвоєння та розуміння студентами механізмів здійснення митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та правил інтерпретації міжнародних торговельних термінів «Інкотермс 2010».

Запитання для обговорення та самоперевірки знань

1. Які основні законодавчі акти України визначають її митну політику?
2. Що передбачає митно-тарифне регулювання?
3. На базі яких принципів здійснюється митне регулювання в Україні?
4. Порівняйте компетенцію державних органів, які здійснюють регулювання митної справи в Україні.
5. Яка різниця між нарахуванням мита та митних зборів?
6. Чому мито — це інструмент економічного регулювання?
7. Як реалізується стимулююча функція митного тарифу?
8. Ставки Єдиного митного тарифу України однакові чи різні для всіх суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності?
9. Як класифікується мито за способом нарахування?
10. Які бувають ставки мита?
11. Назвіть особливості митного оформлення товарів в Україні.
12. Для чого визначається митний режим і які його види?
13. Чим відрізняється фактурна вартість товарів від їх митної вартості?
14. Яка різниця між «Інкотермс-2010» та «Інкотермс-2000»?
15. Сформулюйте основні завдання та визначте форми митного контролю.

Практичні завдання

Завдання 1.

Підприємство уклало контракт на продаж товару. Сума контракту складає 100 тис. дол. Основне перевезення здійснює морський транспорт. Визначте вартість постачання товару на

умовах EXW, FOB, CIF, DDP.

Показник	Сума (тис. дол.)
Вартість виробника	100,0
Імпортне мито	0,3
Експортна ліцензія	1,0
Транспортні витрати до порту експорту	2,5
Транспортні витрати від порту до складу імпортера	2,7
Фрахтування судна	10,5
Завантажувально-розвантажувальні роботи, в країні імпорту	2,0
Страхування перевезень	4,0

Завдання 2.

Згідно з договором купівлі-продажу товар (пиво) поставляється з Чехії до України за умовами EXW. Вартість товару - 1,5 євро за 1 пляшку, загальна кількість - 20000 пляшок. Вартість навантаження на транспортний засіб - 300 євро, транспортування до кордону України коштує 700 євро. Обчисліть митну вартість товару.

Практичне заняття 4

Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Мета заняття: ознайомлення студентів з особливостями, стадіями проведення та типами міжнародних маркетингових досліджень, а також основними правилами Міжнародного кодексу з практики маркетингових і соціальних досліджень з метою адекватного їх застосування в міжнародній маркетинговій діяльності.

Запитання для обговорення та самоперевірки знань

1. Що розуміють під нетарифним регулюванням?
2. Які інструменти нетарифного регулювання Ви знаєте?
3. У яких випадках доцільно використовувати нетарифне регулювання?
4. Які основні переваги застосування нетарифних методів?

5. Визначте, які нетарифні обмеження відносять до економічної групи і чому?

6. Які завдання вирішуються на державному рівні з використанням кількісних обмежень?

7. У яких випадках доцільно застосовувати ліцензування експорту товарів?

8. У разі різкого погіршення стану платіжного балансу країни доцільно застосовувати ліцензування імпорту чи експорту?

9. У яких випадках можуть бути застосовані антидемпінгові заходи?

10.3 якою метою та у яких випадках країни застосовують вимоги про вміст місцевих компонентів?

11.Сформулюйте основну мету сертифікації імпоротної продукції в Україні.

12.Що дає державі застосування політики державних закупівель?

Практичні завдання

Завдання 1.

Розрахувати демпінгову маржу, якщо відомо, що середня ціна продажу товару в країні - експортері становить 120 грн. за 1 шт., середні витрати на доставку товару в країні-експортері -10 грн. за 1 шт., середні витрати на доставку товару в Україну - 30 грн. за 1 шт., середня ціна, що декларується при імпорті товару в Україну - 120 грн. за 1 шт.

Завдання 2.

Дайте визначення квотуванню, заповніть таблицю.

Види квот	Характеристика	Зміст
Квота глобальна		
Квота групова		
Квота експортна, імпортна		
Квота індивідуальна		

Практичне заняття 5

Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Мета заняття: одержання знань у студентів про основні принципи та інструменти валютного регулювання, а також розуміння студентами порядку придбання і використання валюти, здійснення розрахунків в іноземній валюті.

Запитання для обговорення та самоперевірки знань

1. У чому полягає сутність валютного регулювання?
2. Охарактеризуйте об'єкти валютного регулювання?
3. Які є інструменти валютного регулювання?
4. Складові валютної політики?
5. Що являє собою система регулювання валютних відносин?
6. Дайте характеристику валютним форвардним контрактам, поясніть порядок проведення операцій з валютним форвардним контрактом на конкретному прикладі.
7. Дайте характеристику опціонним контрактам та поясніть порядок проведення операції з опціонними контрактами на конкретному прикладі.
8. Доведіть, що саме операції «СВОП» поєднують готівкову операцію з терміною.

Практичні завдання

Завдання 1.

У трьох світових валютних центрах встановлено наступні обмінні курси валют:

- У Нью-Йорку 2 долари США = 1 британський фунт стерлінгів
- У Лондоні 410 японських єн = 1 британський фунт стерлінгів
- У Токіо 200 японських єн = 1 долар США

Проілюструвати можливість отримання прибутку з виконання трьохстороннього арбітражу, на суму 10000 доларів США.

Завдання 2.

В економіку якої з країн (України чи США) корисніше вкласти 1 млн. доларів США на підставі почергового використання поточного і строкового курсів, якщо наведені такі

- дані: - поточний курс на початок договірного періоду: 1 (USD) : 27,0 (UAH);
- поточний курс на кінець договірного періоду: 1 (USD) : 29,0 (UAH);
 - строковий (терміновий) курс: 1 (USD) : 26,5 (UAH);
 - ставка відсотку в США: 5,0 %;
 - ставка відсотку в Україні: 10,0 %?

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ПІДПРИЄМСТВА

Практичне заняття 6

Міжнародні розрахунки і банківське обслуговування

зовнішньоекономічної діяльності

Мета заняття: розуміння студентами форм розрахунків у сфері зовнішньоекономічної діяльності та міжбанківських розрахунків у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Запитання для обговорення та самоперевірки знань

1. Які переваги та недоліки основних міжнародних розрахунків?
2. У чому значення міжнародних правових документів, що регламентують форми розрахунків?
3. Які форми розрахунків є найменш та найбільш з позиції експортера та імпортера?
4. Розкрийте процедуру здійснення акредитивної операції згідно з Уніфікованими правилами та звичаями для документарних акредитивів, розробленими МТП?
5. Яка процедура здійснення інкасової операції згідно з Уніфікованими правилами по інкасо, розробленими МТП?
6. Які міжнародні правові документи регламентують недокументарні форми розрахунків?
7. Які інструменти платежів є найпоширенішими у зовнішній торгівлі? Охарактеризуйте їх суть.
8. В чому особливості використання чекових розрахунків в міжнародних операціях?
9. Які види чеків Ви можете назвати? Охарактеризуйте їх

суть.

10. Які види міжнародних платіжних карток Ви знаєте?

11. В чому переваги та недоліки використання вексельних розрахунків в міжнародних операціях?

Практичні завдання

Завдання 1.

За експортним контрактом торгівельна фірма повинна отримати валютну виручку у розмірі 40000 GBP. В той же час вона повинна сплатити одному із своїх постачальників за імпортом контрактом 19000 USD, але польськими злотими (PLN). Який фінансовий результат фірми в гривнях після завершення розрахунків по цих контрактах, якщо: 1 PLN = 7,1 UAH; 1 USD = 27,0 UAH; 1 USD = 0,68 GBP.

Завдання 2.

Якщо ціна гривні в доларах США впала з 3,8 до 3,5 центів за одну гривню, то як зміниться ціна товару вітчизняного виробництва (в доларах США), що продається в Україні за 150 гривень?

Практичне заняття 7

Форми виходу підприємств на зовнішні ринки

Мета заняття: набуття навиків у студентів з обґрунтування форм виходу підприємств на зовнішні ринки, формування навиків з вивчення й аналізу умов ринку.

Запитання для обговорення та самоперевірки знань

1. Експортеру, який вперше виходить на світовий ринок, у якій формі, на Вашу думку, краще організувати міжнародну діяльність і чому?

2. Проаналізуйте форми виходу підприємств на зовнішні ринки. Визначить, які фактори впливають на вибір кожної?

3. Визначить, у яких напрямках необхідно провести дослідження зовнішнього ринку перед початком організації міжнародної діяльності?

4. Порівняйте основні способи виходу підприємства на зовнішні ринки.

5. Чи виходити на міжнародний ринок взагалі? Які цілі ставити при цьому?

6. Які перспективи можуть відкритись перед

підприємством і які ризики можуть виникнути?

7. Визначте місце і значення спільного підприємства як форми виходу на зовнішні ринки.

8. Назвіть законодавчі форми створення ПП в Україні.

9. Визначте особливості, значення і задачі маркетингу в ЗЕД.

Практичне заняття 8

Торговельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку

Мета заняття: розуміння та засвоєння студентами сукупності питань щодо торговельно-посередницької діяльності на зовнішньому ринку, суб'єктів посередницької діяльності і типових угод посередницької діяльності.

Запитання для обговорення та самоперевірки знань

1. Що розуміється під торгово-посередницькими операціями?

2. Чим зумовлюється доцільність використання посередників в зовнішньоекономічній діяльності?

3. Які види посередницьких операцій вам відомі? Дайте коротку характеристику кожного з них.

4. В чому особливості операцій по перепродажу товарів?

5. Які переваги консигнаційного договору?

6. Що являє собою виняткове, невиняткове і переважаюче (монопольне) право продажу?

7. Які умови обговорюються в агентському договорі відносно винагороди агента?

8. Дайте порівняльну характеристику договорів із зовнішньоторговими посередниками, відзначте їх специфіку.

Практичні завдання

Завдання 1.

Між консигнантом і консигнатором укладено договір частково поворотної консигнації на таких умовах: загальний обсяг продукції, поставленої на консигнаційний склад, - 500 тис. шт.; експортна ціна одиниці продукції - 2,5 дол. США; 75% продукції підлягає обов'язковій реалізації.

Обсяг фактично реалізованої продукції склав 280 тис. шт. Варіанти подальших дій контрагентів:

а) повернення частини нереалізованої продукції консигнанту для збуту на внутрішньому ринку. При цьому ціна одиниці продукції на внутрішньому ринку становитиме 73 грн. (курс валюти - 28 грн. / дол. США); комерційні витрати розподіляються між консигнантом та консигнатором порівну і становлять 0,8 дол. США / шт.; комерційні витрати, пов'язані з продажем продукції на внутрішньому ринку, становлять 252 тис. грн.;

б) продаж продукції на зовнішньому ринку за ціною, що на 20% нижча експортної ціни. Винагорода консигнатора за проведення цієї операції становитиме 1,5% від ціни продажу.

Обчислити обсяг продукції, яку консигнатор повинен викупити у консигнанта. Визначити, який з варіантів дій є більш вигідним для консигнанта.

Практичне заняття 9

Структура і зміст зовнішньоекономічних контрактів

Мета заняття: розуміння та засвоєння у студентів знань, навичок, особливостей та умов укладання договорів, а також ризиків при укладенні зовнішньоторговельного контракту.

Запитання для обговорення та самоперевірки знань

1. В чому полягає відмінність зовнішньоекономічного контракту купівлі-продажу?

2. Поняття, різновиди та порядок укладання зовнішньоекономічних контрактів.

3. Дати характеристику змісту зовнішньоекономічного контракту.

4. Охарактеризувати вступну частину зовнішньоекономічного контракту.

5. Охарактеризувати основну частину зовнішньоекономічного контракту.

6. Охарактеризувати заключну частину зовнішньоекономічного контракту.

7. Правила оформлення доповнень та додатків до контракту.

Практичні завдання

Завдання 1.

Визначити ціну EXW, FOB та CIF за таких умов:

- витрати на виробництво та збут – 400 євро;
- прибуток – 20%;
- перевезення до залізничної станції – 3;
- вартість навантаження у вагон – 1,2;
- вартість перевезення до порту – 4;
- експортне мито – 5;
- вартість вантажно-розвантажувальних робіт із доставкою вздовж борта судна – 1,5;
- вартість доставки на борт і складування на судні – 1;
- морський фрахт до порту призначення – 20;
- страхування – 3 %.

Завдання 2.

Як працівник відділу маркетингу зовнішньоторговельної фірми, проаналізуйте наведену інформацію і визначте найбільш рентабельний варіант реалізації продукції – на внутрішньому чи зовнішньому ринку:

Показники	Варіанти експорту		
	FOB	CIF	DDP
Ціна на зовнішньому ринку, дол.	100	200	350
Витрати фірми при експорті, грн.			
А) на транспортування, фрахт	50	130	500
Б) сплата мита, митних зборів, страхування	10	30	100

Відпускна ціна продукції фірми – 3600 грн. (з 10% рентабельністю). Ціни на аналогічну продукцію на внутрішньому ринку – 4100 грн., курс валюти: 1 дол.=27,0 грн.

Практичне заняття 10

Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Мета заняття: ознайомлення студентів особливостями здійснення економічного аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Запитання для обговорення та самоперевірки знань

1. Що розуміють під економічним аналізом діяльності підприємств?

2. Які Ви знаєте види економічного аналізу?
3. Які чинники впливають на ефективність проведення експортних (імпортних) операцій?
4. З яких етапів складається аналіз проведення експортних (імпортних) операцій?
5. Від чого залежить рівень прибутковості зовнішньоторговельних операцій?
6. Які абсолютні (відносні) показники аналізу ефективності ЗЕД Ви знаєте?
7. Як визначається сальдо зовнішньоторгового товарообміну?
8. Назвіть основні етапи оцінки конкурентоспроможності експортного товару.
9. Які основні показники інтенсивності міжнародної торгівлі Ви знаєте?

Практичні завдання

Завдання 1.

Проаналізувати експортну діяльність підприємства. Визначити коефіцієнти виконання зобов'язань за вартістю, за фізичним обсягом, за ціною.

Назва продукції	Кількість, т	Ціна, дол.	Вартість, дол.
Згідно з запланованими контрактами			
Пшениця м'яка	30 000	176	5280000
Пшениця тверда	50 000	235	11750000
Всього	80 000	X	17030000
Фактично			
Пшениця м'яка	24 000	175	4200000
Пшениця тверда	47000	238	11186000
Всього	71 000	X	15386000

6.Рекомендована література

Базова література

1. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник / 5-те видання перероблене та доповнене. К. : Центр навчальної літератури, 2018. 384 с.

2. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств. / О. Шкурупій, В. Гончаренко, І. Артеменко та ін. К. : Центр навчальної літератури, 2023. 248 с

3. Козак Ю. Г., Уханова І.О., Міндова О.І. Основи зовнішньоекономічної діяльності підприємств : навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2022. 269 с.

4. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991. *Вісник Верховної Ради України*. 1991. № 29.

5. Тюріна Н., Каравацька Н. Управління зовнішньоекономічною діяльністю. К. : ЦНЛ, 2023. 524 с.

Допоміжна рекомендована література

1. Бурковська А. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції в сучасних умовах. К. : Центр навчальної літератури, 2017. 208 с.

2. Івасів Б. С. Міжнародні розрахунки : підручник. Тернопіль : Карт-бланш, 2007. 223 с.

3. Інкотермс 2010. Міжнародна торгівельна палата. URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=07U6K2AD07>

4. Козак Ю., Барановська М., Смичек С. Міжнародний маркетинг. В питаннях та відповідях. К. : Центр навчальної літератури, 2018. 302 с.

5. Красовська Ю. В., Швець О. Ф. Вплив воєнного стану на планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Вісник НУБГП. Економіка*. Том 2 № 98 (2022) С. 112–120. <https://visnyk.nuwm.edu.ua/index.php/econ/article/view/ve2202211>

6. Красовська Ю., Подлевська О. Міжнародна та вітчизняна підтримка малого підприємництва України: статистичний аналіз та оцінка потенціалу. *Економічний аналіз* (том 35, випуск 1 2025 року). URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa>

7. Міжнародні економічні відносини / за ред. проф. Ю. Г. Козака. К. : Центр учбової літератури, 2023. 400 с.

8. Міжнародний маркетинг : навч. посібник / Т. В. Князева, Ю. П. Колбушкін, С. В. Петровська та ін. К. : НАУ, 2019. 164 с.

9. Митний кодекс України. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T124495>

10. Мальська М., Пурська І. Міжнародна маркетингова дія-

льність. К. : ЦНЛ, 2019. 288 с.

11. Про порядок здійснення розрахунків у іноземній валюті: Закон України від 23.09.1994. К., 1994.

12. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996. *Галицькі контракти*. 1996. № 20.

13. Румянцев А., Румянцева Н. Зовнішньоекономічна діяльність : навчальний посібник / 2-е видання доповнене та перероблене. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 298 с.

14. Трусов О. Довідник ЗЕДівця. Харків : Фактор, 2008. 656 с.

15. Тюріна Н., Каравацька Н. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навчальний посібник. К. : «Центр навчальної літератури», 2019. 408 с.

16. Циганкова Т. М. Міжнародний маркетинг : навчально-методичний посібник для самост. вивч. дисц. КНЕУ. К. : КНЕУ, 236 с.

17. Черномаз П. О. Міжнародний маркетинг : навчальний посібник. К. : Академвидав, 2010. 272 с.

18. Шталь Т. В., Астахова І. Е., Козуб В. О. Міжнародний маркетинг : навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 275 с.

19. Шкурупій О. В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навчальний посібник / за ред. О. В. Шкурупій. К. : Центр учбової літератури, 2012. 248 с.

Інформаційні ресурси

1. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>

2. Законодавство України. URL: <http://www.rada.kiev.ua/>

3. Державний комітет статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

4. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

5. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, вул. О. Борисенка, 6). URL: <http://www.lib.rv.ua/>

6. Міністерство закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/>